

*Товстуха О. М., кандидат педагогічних наук, доцент,
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*

ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ОК «ПСИХОЛОГІЯ»

Світосприйняття переважно обумовлено та обмежено тими засобами, які ми використовуємо у різних видах своєї діяльності. У ході навчання на основі інформаційно-комунікативних технологій людина за допомогою нових засобів освоює нові категорії, що дають нові уявлення про картину світу, та згодом позначатиметься в інших, не лише навчальних сферах її діяльності.

Важко уявити сучасну людину без гаджета, учасники освітнього процесу (викладачі, здобувачі вищої освіти) не виключення. Агресія росія проти України та її наслідки посприяли значним змінам в організації освітнього процесу. Головним наслідком стали тривалі відключення електроенергії, знову ж таки, в усіх учасників освітнього процесу, викладач не може повноцінно здійснювати освітній процес, здобувачі вищої освіти відвідувати заняття за розкладом, виконувати завдання одночасно з усією групою. Цю публікацію ми розглядаємо, як одну з можливостей поділитися власним практичним досвідом у використанні діджитал технологій під час викладання ОК «Психологія».

Що стосується наукових публікацій, вони є, та представлені досить яскравим спектром Але, хочемо відзначити наступне – мізерний відсоток наукових досліджень, які мають практичну спрямованість, сподіваємося, що наш досвід частково покращить цю реалію.

Метою наукової публікації визначаємо висвітлення практичного досвіду викладання ОК «Психологія» у ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Якщо попереднє покоління було «поколінням друкованих джерел», то сучасне отримує інформацію через відеоряд. Значні мультимедійні можливості (гарна графіка, якісний звук, тримірне зображення, динаміка) дозволяє краще змодельовати всі елементи освітнього компонента, що обумовлює краще сприйняття отриманої інформації здобувачами вищої освіти.

У 2014 році ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», окрім низки звань і регалій, додав, на жаль, ще одну – переміщений заклад вищої освіти. Викладачі стали перед дилемою, по-перше, як організувати освітній процес в умовах дистанційного навчання, враховуючи, що частина здобувачів вищої освіти перебуває на окупованій території та має можливість виконувати завдання лише за допомогою смартфона, при цьому, маючи нестабільний інтернет. По-друге, як зацікавити та мотивувати здобувачів вищої освіти

виконувати якісно та вчасно виконувати завдання (відомо, що дистанційне навчання дає більше можливостей з однієї сторони, з іншої – здобувачі відволікаються на сторонні фактори, втрачають контроль старости та едвайзера академічної групи). По-третє, як адаптувати курс до умов сьогодення (відсутність світла, інтернету, інший ряд небезпек, який містить перебування на окупованій території). Тому, на лютий 2022 року ми мали відпрацьований та апробований комплекс форм і методів роботи викладання того або іншого освітнього компонента, для виконання достатньо мати смартфон та інтернет, щоб відправити виконаний комплекс завдань викладачу.

Увесь лекційний блок ОК «Психологія» було представлено здобувачам у вигляді серії презентацій до кожної лекції, цим ми спростили життя здобувачам вищої освіти, розмістивши всі ключові поняття, визначення, терміни, концепції тієї, чи іншої теми на 15-20 слайдах. Наступний крок – певні теми («Мозок – це комп'ютер людини», «Психічні процеси (пам'ять, мислення, увага)», «Методи сучасної психології» тощо) на відеолекції, але які тривають не 80 хвилин, а 25-30 хвилин, вони не вимагають завантаження, адже вже є завантаженими на відеохостинг Youtube, і здобувачам необхідно перейти лише за посиланням.

На перший погляд, такий підхід до викладення лекційного матеріалу значно збільшує вимоги до викладачів (інформаційно-цифрової компетентності викладача, висуває певні вимоги до точності формулювань, логічності та послідовності викладення матеріалу). Також збільшується значення рефлексії, при цьому знижується роль емоційних засобів спілкування. Якщо під час стандартної лекції в аудиторії або на цифровій платформі викладач має змогу слідкувати за емоційно-поведінковими проявами здобувачів вищої освіти та вносити певні корективи (наголосити на визначенні того або іншого поняття, роз'яснити значення тієї або іншої тези викладача), то під час використання вищезазначених елементів роботи, викладачу необхідно проявити весь свій професіоналізм та свої знання для того, щоб створити зрозумілий та цікавий навчальний контент. У цьому контексті, після вивчення курсу здобувачу вищої освіти пропонується низка запитань, де йому необхідно оцінити, як особисті риси викладача, так і відзначити переваги та недоліку ОК «Психологія», запропонувати теми лекційних і практичних занять, висловити свої пропозиції щодо неактуальності й доцільності запропонованих тем або завдань викладачем. Цей вид роботи відбувається анонімно, а здобувачам вищої освіти необхідно заповнити «Google-форму».

Що стосується практичної частини ОК «Психологія» рекомендовано використовувати наступний комплекс завдань:

- психодіагностика одного з членів родини, або друзів, однокурсників, сусідів, колег тощо (здобувачам вищої освіти пропонуються, як онлайн-методики, так і текстовий варіант);
- виконання завдань, де необхідно дати відповідь, використовуючи лише свій життєвий досвід або своє бачення ситуації;
- написання есе на одну з актуальних тем на думку здобувача вищої освіти, яка потім під керівництвом викладача перетворюється на тези або наукову статтю;
- моделювання різних епізодів і ситуацій спілкування запропонованих викладачем;
- розробка програм для аутотренінгу, стимулювань, релаксаційних вправ;
- підготовка інформаційного бюлетеня на одну з актуальних проблем сьогодення (здобувачі вищої освіти можуть, як намалювати бюлетень, так і зробити його за допомогою текстового редактора);
- розробка соціально-психологічного паспорта академічної групи;
- психологічний аналіз відеофільмів;
- робота з науковим текстом (визначення мети, завдань, об'єкта, предмета, наукової та практичної значущості запропонованого тексту дослідження);
- проведення експериментів (наприклад, тест на визначення інтравертності або екстравертності особистості за допомогою краплі лимонного соку).

За час апробації цього підходу у викладанні ОК «Психологія» на різних освітніх рівнях та різних освітніх програмах, ми фіксували підвищення активності здобувачів вищої освіти, зростання їхньої самостійності та індивідуальності під час виконання запропонованих завдань, зняття емоційних бар'єрів під час спілкування, викоренення стереотипу про авторитарність викладача стосовно здобувача вищої освіти. Усе це стимулює розвиток особистості здобувача вищої освіти, самостійності його суджень, ініціативності, мобільності, вмінні відстояти свою думку та сказати собі: «Я молодець, я виконав завдання самостійно та отримав вищий бал».

Загальними перевагами цього підходу до викладання ОК «Психологія» є:

- опосередкованість – спілкування суб'єктів освітнього процесу відбувається з допомогою (за допомогою) лише смартфона;
- доступність – можливість виконувати завдання у будь-який зручний час, з будь-якої точки світу
- естетичність – формування культури спілкування, уміння коротко, грамотно та коректно висловити свою думку;

- технологічність – різноманіття засобів, що надають різноманітні форми спілкування, різноманітність готових програмних продуктів, що дозволяють різною мірою складності, простоти та зручності вести спілкування різного напрямку.

- нормованість – мінімальне обмеження за обсягом та різноманітністю використовуваних у навчанні інформаційних ресурсів;

- динамічність змісту електронних навчальних матеріалів та можливість їх оперативної актуалізації.

Таким чином, новітні технічні, інформаційні, поліграфічні, відео- та аудіовізуальні засоби навчання стали неодмінним елементом сучасної системи вищої освіти. Адже, це дає можливість застосувати один із головних психолого-педагогічних принципів організації освітнього процесу – індивідуальний підхід до кожного здобувача вищої освіти, забезпечивши можливість побудови відкритої системи освіти, яка забезпечує кожному учаснику освітнього процесу власну траєкторію освіти, самоосвіти, саморозвитку, самовиховання, урахуваючи ті умови життя в яких він перебуває. Напрацювання викладені в межах розкриття цієї теми це перший крок до створення цілісної системи над якою ми працюємо – «ОіЯ» (Освіта і Я). Подальші наукові пошуки плануємо присвятити вивченню недоліків описаної системи викладання ОК «Психологія».